

Список використаних джерел

1. Національний механізм захисту прав та свобод людини. URL: http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=rus&id=4221&id_book=0&id_parent=0&id_vid_res=17
2. Бисага Ю.М., Палінчак М.М., Белов Д.М., Данканич М.М. Міжнародні засоби захисту прав та свобод людини і громадянина. Ужгород, 2003. 57 с.
3. Осятинский В. Введение в концепцию прав человека. URL: <http://edu.helsinki.org.ua/library/philosophy/files/docs/1272481811.pdf>.
4. Юридичний захист прав людини. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/legal-protection-of-human-rights>.
5. Буткевич В. Г. Еволюція критеріїв реформування Європейського суду з прав людини (здобутки і втрати). Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: зб. наук. ст. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15 вересня 2012 р.) / за ред. С.В. Ківалова; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2012. С. 35.

Музика В.

*студентка І курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету.*

*Науковий керівник: д. і. н., професор кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ Грубінко А.В.*

МЕХАНІЗМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

Проблеми забезпечення національної безпеки є основними напрямками діяльності більшості країн світу. А існування сучасного світу є неможливим без чіткого регламентування взаємовідносин між націями, державами, організаціями, окремими людьми. Тому розробка низки нормативно-правових документів, що визначають статус індивідів, їх права та рівень відповідальності, можливі санкції та покарання у випадку порушення норми закону набувають важливо значення. Особливої актуальності у контексті забезпечення національної безпеки держави набуває дослідження міжнародних механізмів захисту прав людини і дітей зокрема.

Дитина завжди була особливим суб'єктом правовідносин, адже її права і свободи залежали як від волі батьків, так і від політики держави. Ще Домініцій Ульпіан характеризував дитину як особистість з хиткою розважливістю, тому права дитини завжди вимагали особливого захисту держави. Ця проблема пройшла всі періоди історії, зачепила всі країни, але не втратила своєї актуальності і дотепер.

Основними науковцями, праці яких мають вагоме значення для усвідомлення основних особливостей щодо захисту прав дітей у міжнародному аспекті, є Д. Ван-Буерн, В. Вірман, П. Ньюель та інші.

Мета дослідження – виробити теоретичні та практичні підходи щодо вдосконалення механізмів захисту права дитини на міжнародному рівні.

Розпочнемо з того, що міжнародне право виникло не за бажанням окремих людей, груп, класів тощо, а внаслідок реальних суспільних процесів. Міжнародне право – це особлива система юридичних норм і принципів, що

регулюють міжвладні міжнародні відносини та висловлюють узгоджену позицію учасників цих відносин, обумовлену дією закономірностей міжнародних відносин на певному етапі розвитку цивілізації, шляхом встановлення взаємних прав і обов'язків [1, с. 5].

Європейський Союз – це об'єднання країн Європи, які через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а також шляхом реалізації спільної політичної діяльності прагнуть забезпечити безперервне економічне зростання, і досягнути миру, безпеки та добробуту людства, щоб мати своїми сусідами стабільні та демократичні держави.

У сучасному світі існує розгалужена система міжнародних механізмів щодо захисту прав людей, що являють собою декілька десятків універсальних і регіональних органів із прав людини з різним обсягом компетенції. Це дозволяє класифікувати ці органи, щоб легше розібратися в особливостях їхньої діяльності. Міжнародні механізми захисту прав людини – це спеціалізовані міжнародні інструменти, організації та установи, які безпосередньо займаються захистом прав людини [6].

Женевська декларація 1924 р. – перший міжнародний документ, в якому розглядається проблема прав дитини. Ця декларація була спрямована на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і психічний розвиток дитини, право дитини на захист, допомогу, належне виховання. Проте, Женевська Декларація 1924 року була лише захисним інструментом за своїм походженням, адже Перша світова війна залишила мільйони дітей у надзвичайно важких умовах.

Женевська Декларація прав дитини містить п'ять основних програмних пунктів: дитині повинні надаватися всі засоби, потрібні для її нормального матеріального і духовного розвитку; голодна дитина повинна бути нагодована; хвора дитина повинна отримати допомогу; дитина, яка припустилася помилки, повинна бути виправлена; сироті чи безпритульній дитині повинен бути наданий притулок і догляд; дитина перша повинна отримувати допомогу під час лиха; дитина повинна мати дитинство і захист від усіх форм експлуатації; дитину потрібно виховувати в усвідомленні того, що її кращі якості повинні бути спрямовані на благо ближнім [2].

Одразу після закінчення Другої світової війни було створено Організацію Об'єднаних Націй. Це глобальна міжнародна організація, заснована 24 жовтня 1945 на конференції у Сан-Франциско на підставі Хартії Об'єднаних Націй. Метою цієї організації є підтримання миру, міжнародної безпеки та розвиток співробітництва між державами світу. Також, після створення цієї організації, особливу увагу почали приділяти проблемі прав людини. У 1948 році було прийнято Загальну декларацію прав людини, а згодом запровадили розробку документу стосовно захисту прав дітей.

З часу утворення Організації Об'єднаних Націй (1945 рік) об'єктом її особливої турботи і допомоги завжди були діти, їх благополуччя і права. Одним з перших результатів діяльності ООН було рішення, прийняте Генеральною Асамблеєю ООН в 1946 році, про утворення Дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) як одного з органів ООН для надання допомоги дітям в Європі після Другої світової війни. Коли в 1950 році термін повноважень фонду фактично закінчився, за проханням країн Азії, Африки, Латинської Америки, Генеральна Асамблея ООН прийняла рішення про

включення ЮНІСЕФ в систему Організації Об'єднаних Націй як постійно діючу структуру, метою якої є задоволення довготривалих потреб дітей у країнах, що розвиваються [5, с. 167].

У 1957 році Комісія розпочала розробку проекту нової Декларації прав дитини, підготовленим ще на початку 50-х років Радою ООН з економічних і соціальних питань та багатьма громадськими організаціями. У 1959 році ця Декларація була одногосно ухвалена всіма 78 членами Генеральної Асамблеї ООН (до того навіть Декларація прав людини не приймалася одногосно).

Документом, де зазначено, що людство зобов'язане дати дітям усе найкраще, захищати їхні права і свободи, надійно забезпечити дитинство, яке гарантує в майбутньому розвиток повнолітніх громадян, стала Конвенція. 20 листопада 1989 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй було прийнято Конвенцію про права дитини, яка правомірно вважається міжнародною дитячою конституцією. Цю Конвенцію ратифікували 189 країн світу. Серед тих, хто не ратифікував її – США та Сомалі.

Конвенція ООН про права дитини – не просто декларація, а міжнародна угода, визначаючи яку, кожна країна зобов'язується дотримуватися її вимог. Держави мають спиратися на них, вносячи доповнення і зміни до власного законодавства з метою захисту дітей від різного роду посягань.

Метою цієї Конвенції є встановлення стандартів для захисту дітей від зневаги та образ, з якими вони стикаються до певної міри щодня в усіх країнах. У ній також беруться до уваги різні культурні, політичні та економічні особливості держав, що є дуже важливим фактором [4].

Права, викладені в Конвенції, умовно можна поділити на три частини:

забезпечення: право володіти певними речами, отримувати певні послуги та мати доступ до будь-чого (мова йде про ім'я та громадянство, медичний догляд, освіту, відпочинок та ігри, опікування інвалідами, сиротами та біженцями);

захист: право бути захищеним від дій, що завдають шкоди дитині (наприклад, від розлучення з батьками, залучення до воєнних дій, комерційної, економічної чи сексуальної експлуатації, фізичного чи психічного знуцання тощо);

участь: дитина має право бути почутою, коли приймаються рішення, що стосуються її життя [3, с. 85].

Кожні 5 років країни, які прийняли цю Конвенцію, повинні звітувати перед Комітетом з захисту прав дитини про результати, які були досягнуті у забезпеченні виконання прав дітей

Згідно зі ст. 43 Конвенції про права дитини даний Комітет складається з десяти експертів, які наділені високими моральними якостями та визначною компетенцією в галузі, що її охоплює ця Конвенція. Члени Комітету обираються таємним голосуванням із числа внесених до списку осіб, висунутих державами-учасницями. Кожна держава - учасниця може висунути одну особу з числа своїх громадян. Вибори проводяться на нарадах держав - учасниць, що скликаються Генеральним секретарем у центральних установах Організації Об'єднаних Націй [4].

Згодом, до Конвенції було додано два факультативних протоколи про права дитини, що прийняті у травні 2000 року, і контролюються Комітетом з захисту прав дитини.

Перший Факультативний протокол стосується залучення дітей у збройні конфлікти, Статтею 3 Факультативного протоколу держави-учасниці беруть на себе зобов'язання підвищити мінімальний вік добровільного призову осіб до своїх національних сил. Факультативний протокол закріпив не лише 18 років як бар'єрний вік для осіб, які можуть бути призвані до армії, але й встановив механізм контролю за діями держав, що приєдналися до Факультативного протоколу, щоб такий призов не мав насильницького чи примусового характеру. Другий Факультативний протокол з питань торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії.

У червні 2011 року Генеральна Асамблея ООН з захисту прав людини ухвалила проект третього Факультативного протоколу щодо порядку розгляду Комітетом скарг на порушення прав дітей. Новий протокол дозволить Комітету з захисту прав дитини розглядати скарги від дітей та їх представників про порушення їхніх прав.

В основі всієї Конвенції лежать чотири керівних принципи, або загальні вимоги до виконання всіх прав, закріплених у договорі: принцип недопущення дискримінації; принцип врахування інтересів дитини; принцип права на життя; виживання і розвиток; принцип поваги до поглядів дитини [4].

Рада Європи та її держави прийняли ряд правових інструментів, програмам і рекомендацій для вирішення деяких проблем, з якими стикаються діти у Європі сьогодні.

У результаті проведення Третього саміту глав держав і урядів Ради Європи (2005 р.) було впроваджено програму «Будуємо Європу для дітей та разом з дітьми». Вона складається з двох тісно пов'язаних проблем: розвиток прав дітей та захист дітей від насильства. Основною метою цієї програми є надання допомоги усім керівним органам і учасникам у розробці та впровадженні національних стратегій щодо захисту прав дітей та запобігання насильства дітей.

Отже, поняття «дитина» у міжнародному гуманітарному праві пройшло довгий шлях формування та визнання його міжнародним співтовариством. Це поняття першочергово з'явилося у міжнародному праві з метою створення системи базових прав та обов'язків дитини у мирний час. Наявність цих та інших міжнародних механізмів щодо захисту прав дітей свідчить про актуальність проблеми у світі. Однак, як показує практика, вказані механізми не гарантують абсолютного захисту інтересів та базових прав життєдіяльності дітей.

Сучасні умови потребують пошуку та апробації нових форм роботи з дітьми. А це, в свою чергу, спонукає до розробки сучасних механізмів вирішення проблем організаційно-правового забезпечення прав і свобод дитини.

Список використаних джерел

1. Буроменського М. В. Міжнародне право: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.

2. Декларація прав дитини. Прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384.
3. Ковальчук А. Ю. Деякі аспекти правового забезпечення прав і свобод дитини. Європейські перспективи. 2012. №2. С. 83-87.
4. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
5. Сірант М. М. Механізми міжнародного права щодо захисту прав дитини. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2015. №824. С. 164-168.
6. Трестер Ю.О. Міжнародні механізми захисту прав дітей. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. №9.

Неймак Б.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародного права,
міжнародних відносин та дипломатії ТНЕУ Фліссак К.А.*

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Незважаючи на часте використання терміна «глобалізація», сьогодні немає єдиного його визначення. Більшість дослідників розуміє під глобалізацією процес формування єдиного загальносвітового фінансово-економічного та інформаційного простору на основі нових, переважно комп'ютерних технологій. Вона виражається в небаченому прискоренні темпів росту економічної взаємозалежності країн, завдяки швидкій та широкій дифузії технологій [1].

Найбільшими прихильниками глобалізації та лібералізації стосунків є представники країн-лідерів. Розвиток процесу інтернаціоналізації господарських відносин поставив перед людством багато глобальних проблем. Прагнення розвинених країн закріпити власні лідерські позиції, стає серйозною перепорою на шляху пошуку методів вирішення глобальних суперечностей, які здатні, на думку деяких сучасних дослідників, перервати життя світової цивілізації.

На сьогодні існують глобальні проблеми пов'язані із внутрішньополітичною діяльністю країн і насамперед країн-власників ядерної зброї (проблеми роззброєння та конверсії, міжнародний тероризм), проблеми відносин «людина-суспільство» (проблеми бідності, голоду тощо), глобальні проблеми в системі «людина-природа» (екологічна, сировинна, енергетична, проблеми освоєння світового океану і космосу тощо).

Серед глобальних проблем найважливішим залишається попередження ядерного апокаліпсису. Мілітаризація поглинає значну кількість матеріальних та інтелектуальних ресурсів, які могли б бути скеровані на усунення голоду та бідності, хвороб, вирішення екологічних проблем. Незважаючи на позитивні зміни загалом, які виражаються в уповільненні темпів росту воєнних витрат провідних країн світу, що характеризували період 50–80-х рр. ХХ ст., мілітаризація зберігається на дуже високому рівні [3].